

№ 31.

Warszawa, d. 2 sierpnia 1924 r.

№ 31.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Chmielna 2 m. 6, tel. 114-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 4 kwartalnie. Nr. pojedynczy gr. 40.
Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

SZWEDZKIE
ŁOŻYSKA
KULKOWE

SKF

Warszawa
Kopernika 13
Telefon 12-14

339

Tow. Akc. J. JOHN w Łodzi

WYRABIA JAKO SPECJALNOŚĆ:

Transmisje i części transmisyjne; **Koła** zębate; **Naprężacze** pasów i t. p. Konstrukcja lekka i solidna; wykonanie wzorowe; minimalne zużycie siły i smarów. Dostawa normalnych części z zapasu.

Tokarki szybkotnące, konstrukcji nowoczesnej wykonane najdokładniej, o wysokości kół 150, 230 i 300 mm i długości toku do 3 metrów. Łby rewolwerowe, linety, uchwyty samocentrujące. **Imadła** równoległe o szerokości szczęk 100 mm.

Wiertarki słupowe 32 i 40 mm.

Kalandry wszelkiego rodzaju dla przemysłu włókienniczego i papierniczego jak: rolkowe, frykcyjne, wodne, matowe, **finiszowe** prasy nieckowe (Muldenpressen). Wykonanie pierwszorzędne, w niczem nieustępujące najdroższemu zagranicznemu kalandrom. Około 200 kalandrów w ruchu. **Reparacja** walców, obtaczanie, szlifowanie i obijanie bawełną, jutą lub papierem.

Kotły żeliwne oryg. Strebela do ogrzewań centralnych.

Ruszty ekonomiczne podług własnego systemu i **odlewy** według nadesłanych modeli lub rysunków.

Własne biura sprzedaży:

WARSZAWA

LWÓW

KRAKÓW

POZNAŃ

LUBLIN

GDAŃSK

Jerozolimska 51

Zybkiewicza 39

Basztowa 24

Wały Z. Augusta 2

Krak.-Przedm. 58

Schüsseldamm 62

LIPSKIE TARGI JESIENNE 1924 R.

od 31 sierpnia do 6 września

TARG TECHNICZNY i BUDOWLANY

SUROWCE, PÓLFABRYKATY i MASZYNY WSZELKIEGO RODZAJU

Najkorzystniejsza okazja zbytu i zakupu. Informacji udziela i zgłoszenia przyjmuje
Przedstawiciel Urzędu Targów Lipskich

WŁADYSŁAW GLAZER, w Warszawie, Aleja Jerozolimska 41. Telefon 230-55

PREZYDJUM RADY I ZARZĄD P. Z. P. M. NA ROK 1924/25.

Rada Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych na posiedzeniu dnia 28 lipca r. b. pod przewodnictwem wiceprezesa p. Jana Jeziorańskiego dokonała wyboru swego Prezydium na rok 1924/25. Na zasadzie uchwały Rady z dnia 13-go czerwca 1922 roku, godność prezesa Rady P.Z.P.M., którą w roku ubiegłym piastował przedstawiciel Wielkopolski, zaś rok przedtem — przedstawiciel b. zaboru rosyjskiego, przypada w roku bieżącym przedstawicielowi Małopolski wraz ze Śląskiem. Na prezesa Rady został wybrany dr. Teodor Weinschenck z Bielska Cieszyńskiego, na I wiceprezesa — inż. Jan Jeziorański z Warszawy, na II wiceprezesa — p. Seweryn Samulski z Poznania, który skutkiem ukończonej kadencji ustąpił ze stanowiska prezesa. W ten sposób skład osobowy Prezydium pozostał ten sam, co w dwóch poprzednich latach.

Na temże posiedzeniu Rada wyłoniła z siebie Zarząd, składający się, zgodnie z art. 43 i 46ª Statutu Związku, z 3-ch członków prezydium, z 4-ch członków Rady i dyrektora zarządzającego. Na członków Zarządu zostali wybrani p. p. Kazimierz Ambrożewicz, Janusz Czarliński, Stefan Przanowski i Zygmunt Sochacki. Na dyrektora zarządzającego wybrano ponownie p. inż. Stanisława Jana Okolskiego. Wyborowi dyr. Okolskiego towarzyszyła serdeczna owacja, jako wyraz uznania za dotychczasową działalność.

W dalszym ciągu wyborów p. Jan Jeziorański złożył do dyspozycji Rady swój mandat członka Komitetu Celnego przy ministerstwie przemysłu i handlu. Rada jednomyślnie prosiła p. Jeziorańskiego o zatrzymanie nadal mandatu, wyrażając mu jednocześnie całkowite uznanie za obronę spraw przemysłu metalowego w Komitecie. Przyjmując ponownie mandat, pan Jeziorański zaznaczył, iż jego trudne zadanie w Komitecie podczas rewizji taryfy celnej ułatwiły materiały, zebrane pracowicie przez p. inż. Ignacego Gruszczyńskiego, referenta do spraw celnych naszego Związku.

PRZYJĘCIE NOWYCH CZŁONKÓW.

Na posiedzeniu Rady P. Z. P. M. w dniu 28 lipca r. b. przyjęto w poczet członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych firmę „Bracia Plucińscy Fabryka Stalowych Narzędzi“ w Poznaniu, ul. Szamarskiego 43. Specjalnością tej fabryki są noże do sieczkarń wszelkich systemów.

VI MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA PRACY.

(Korespondencja własna „P. M.“).

III. *)

Trzeci tydzień pracy Konferencji, pracy intensywnej i gorączkowej, by w terminie z góry zakreślonym Konferencję można było zakończyć, przyniósł rozwiązanie wszystkich tematów na porządku obrad umieszczonych.

Nie będę opisywać przebiegu prac w porządku chronologicznym, ponieważ chęć wyzyskania każdej chwili zmuszała do prowadzenia obrad Konferencji nieco chaotycznie, przeskakując z tematu do tematu, powracając do spraw niewykończonych lub też nieoczekiwanie poddając pod dyskusję sprawę dotąd nierozważaną li tylko dla tego, że się rozporządzało jakąś godziną czasu wolniejszego.

Przedewszystkiem przedyskutowano sprawozdania od drugiego do piątego komisji weryfikacyjnej, które

zawierały zakwestjonowanie jednego lub kilku mandatów. W sprawozdaniu drugim oprócz nowych mandatów delegata p. Justyna Godart'a, ministra pracy francuskiego, i rzeczoznawcy niemieckiego p. Burghardt'a, rozważona została sprawa delegacji niekompletnych, t. j. nie składających się z 2 przedstawicieli rządowych, jednego przedstawiciela pracodawców i jednego przedstawiciela robotników. Komisja weryfikacyjna zaleciła Międzynarodowemu Biuru Pracy przeprowadzenie ankiety co do stanu organizacji pracodawców i robotników w tych krajach, które wysłały delegacje niekompletne, w celu ustalenia, czy na przyszłych sesjach kraje te mogłyby wystąpić z delegacjami kompletnymi. Sprawozdanie trzecie zawierało wniosek uznania mandatu robotnika rumuńskiego p. Fluerasa, zakwestjonowanego telegraficznie przez Radę Narodową Zjednoczoną rumuńską. W sprawozdaniu czwartym podane są motywy, uznające ważność mandatów zakwestjonowanych przedstawicieli robotników: japońskiego p. Suzuki'ego, południowo-afrykańskiego p. Crawford'a i czesko-słowackiego p. Curik'a. Najważniwszem jest sprawozdanie piąte — zawierające obfite materiały protestacyjne oraz udawadniające słuszność mandatu przedstawiciela robotników włoskich p. Rossoni'ego — faszysty, zakwestjonowanego przez organizację socjalistyczną „Confederazione generale del Lavoro“. Sprawozdania drugie do czwartego włącznie zostały zatwierdzone po względnie krótkiej dyskusji, natomiast sprawozdanie piąte wywołało burzę nie mniejszą, niż to miało miejsce w roku 1923 z powodu tegoż samego p. Rossoni'ego. Różnica poglądów w sprawie omawianej delegatów polegała na tem, że gdy część ich, należąca do obozu socjalistów, uważała, że przedstawiciel robotników może wyjść tylko z organizacji walczącej *quand-même* z pracodawcami, to część druga uznawała pogląd organizacji faszystowskich, przeprowadzających, jak wiadomo, obronę praw robotników we współpracy z organizacjami pracodawców. Namiętna dyskusja, w której z jednej strony leaderował demagogiczny francuz p. Jouhaux, z drugiej zaś występowała delegacja włoska *in corpore* z udziałem zakwestjonowanego delegata p. Rossoni'ego zakończona została głosowaniem imiennem, które 55 głosami, a w liczbie ich 3 delegatów rządowych polskich: 2 rządowych i pracodawcy, przeciw 32 (w tem i robotnika polskiego), uznało mandat p. Rossoni'ego, ku zadowoleniu delegacji włoskiej, za ważny.

Następnie weszły na porządek obrad sprawozdania komisji fachowych, poczynając od komisji równego traktowania robotników krajowych i zagranicznych, będących ofiarami nieszczęśliwych wypadków przy pracy. Sprawa ta jest szczególniejszego znaczenia dla Polski ze względu na znaczną ilość robotników naszych, emigrujących do Niemiec, Belgji, Francji, Danji. Wyniki prac Komisji były projekty: konwencji, dotyczącej zasad, i zalecenia, wyszczególniającego środki niezbędne w celu ułatwień przekazywania należności, wynikających z odszkodowań, procedury w razie nieotrzymywania odszkodowania i opłat fiskalnych. W głosowaniu imiennem 85 głosami przeciwko 1 (pracodawcy szwajcarskiego), przyjęto zarówno projekt konwencji, jak i zalecenia, przyczem w myśl nowego regulaminu zdecydowano 54 głosami przeciwko 35, by sprawa równości traktowania zdecydowana była ostatecznie na przyszłej sesji, po przedyskutowaniu projektu przyjętego w ciągu roku, przez państwa, będące członkami Międzynarodowej Organizacji Pracy.

*) Patrz „Przemysł Metalowy“ № 27 i 29.

Następnie Konferencja zajęła się rozważaniem sprawozdania komisji bezrobocia, która zaproponowała powzięcia przez Konferencję uchwały, wyrażającej zadowolenie z projektu zwołania międzynarodowej konferencji statystyków pracy i z prac, dotyczących bezrobocia i ogłoszonych przez Międzynarodowe Biuro Pracy. Dalej Konferencja zaleciła Biuru przedłożenie komitetowi ekonomicznemu Ligi Narodów zbadania różnych czynników, jak operacje kredytowe, ogólna niestalość cen i wahania walutowe, które mogą hamować spożycie i produkcję. Wreszcie sprawozdanie zawierało zalecenie opracowania przez rząd każdego kraju z udziałem czynników zainteresowanych sprawozdań o zagadnieniu bezrobocia z wymienieniem dokładnym środków zaradczych. Uchwała, zaproponowana przez komisję, zaakceptowana została przez Konferencję jednomyślnie.

Trzecią sprawą, rozważaną na plenum, była sprawa art. 6 regulaminu Konferencji, dotycząca dwukrotnego rozważania tematów, będących na porządku obrad. 63 głosami (bez sprzeciwu) przyjęło zasady następujące:

1) po przyjęciu przez Konferencję poszczególnych artykułów projektu konwencji lub zalecenia, całość poddana zostanie głosowaniu prowizorycznemu;

2) o ile w głosowaniu prowizorycznym osiągnięta zostanie większość $\frac{2}{3}$, Konferencja zadecyduje, czy głosowanie ostateczne ma się odbyć podczas sesji następnej. O ile większość $\frac{2}{3}$ nie została osiągnięta, każdy delegat ma prawo zaproponować odesłanie projektu konwencji do komisji w celu zbadania, ewentualnie w celu przekształcenia go na zalecenie;

3) o ile Konferencja zadecyduje odroczenie decyzji do sesji następnej, wówczas w ciągu miesiąca Międzynarodowe Biuro Pracy przesyła projekt konwencji członkom, w celu opracowania poprawek. Wszystkie poprawki zgłoszone, zakomunikowane zostaną członkom Międzynarodowej Organizacji Pracy, w celu przegłosowania ostatecznego na sesji następnej.

(C. d. n.)

S. J. Okolski.

WYDOBYCIE WĘGLA KAMIENNEGO.

Podajemy poniżej w okrągłych milionach tonn metr. wydobycie roczne węgla kamiennego w głównych krajach produkujących w r. 1922 i 1923 w porównaniu z r. 1913.

	1913	1922	1923
Niemcy	141	119	62
Zagłębie Saary	13	11	9
Francja	45	32	39
Belgia	23	21	23
Holandja	2	5	5
Polska	8	22	36
Czechosłowacja	14	10	12
W. Brytania	292	155	285
Stany Zjedn. Am. Półn.	517	418	507
Kanada	14	10	12
Afryka Południowa	8	9	11
Indje Brytyjskie	16	18	19
Japonja	21	25	—

HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI.

W tomie II „Ekonomisty“ z roku bieżącego, ogłoszona została cenna praca redaktora tego pisma p. Stefana Dziewulskiego p. t. „Perspektywy naszego handlu zagranicznego“, w której handel zagraniczny Polski poddany jest szczegółowej analizie. Z licznych zestawień liczbowych, ułożonych na podstawie skrzęt-

nie zebranych danych statystycznych, przytaczamy poniżej najciekawsze, uwzględniając z braku miejsca szczególnie tylko te, które dotyczą bezpośrednio przemysłu metalowego.

Ogólna wartość polskiego przywozu i wywozu w latach 1920—1923 włącznie, wyrażona w milionach franków złotych, tak się przedstawia.

	Przywóz	Wywóz
r. 1920	1 248,5	259,2
„ 1921	847,4	274,5
„ 1922	801,4	614,8
„ 1923	1 122,0	1 200,9

W r. 1923 bilans handlowy polski staje się czynnym.

Udział procentowy poszczególnych krajów w polskim przywozie i wywozie w r. 1923 wykazuje następująca tablica.

	Przywóz do Polski	Wywóz z Polski
Niemcy	43,7%	50,6%
Stany Zjednocz. A. P.	15,4 „	—
Austria	8,7 „	9,3 „
Anglja	8,1 „	5,9 „
Czechosłowacja	4,8 „	4,8 „
Francja	3,9 „	2,1 „
Rumunja	—	11,4 „

Najwyższa wymiana istnieje dotychczas pomiędzy Polską a Niemcami; w stosunku do Stanów Zjednoczonych jesteśmy krajem przywożącym, odwrotnym natomiast jest nasz stosunek do Rumunii.

Rozwój polskiego przemysłu żelaznego przetworczego charakteryzują następujące liczby przywozu do Polski surowki żelaznej (żeliwa) w latach 1920—1923 w tonnach.

r. 1920 — 8 904 t.	r. 1922 — 58 476 t.
„ 1921 — 28 045 „	„ 1923 — 93 868 „

Wywóz surowki z Polski w porównaniu z przywozem jest bardzo niewielki i wynosił:

w r. 1920 — 92 t.	w r. 1922 — 2 694 t.
„ 1921 — 1 464 „	„ 1923 — 487 t.

Bardzo ciekawe jest porównanie cen na główne surowce dla przemysłu metalowego, t. j. na węgiel i żeliwo w poszczególnych krajach przemysłowych, z którymi musimy konkurować na rynku wszechświatowym. Podajemy je tylko dla dwóch okresów w miesiącach styczniu i kwietniu roku bieżącego, w dolarach za tonnę.

	Węgiel		Żeliwo	
	styczeń 1924 r.	kwiecień 1924 r.	styczeń 1924 r.	kwiecień 1924 r.
Polska	9,56	5,71	41,00	34,75
Anglja	6,31	6,69	24,02	23,54
Francja	4,01	5,45	17,88	25,89
Czechosłowacja	6,60	6,77	18,54	19,01
Niemcy	4,90	4,90	19,94	23,06
Stany Zjednocz.	2,23	2,07	20,87	21,21

Pod względem ceny węgla jesteśmy już mniej więcej w równych warunkach z naszymi konkurentami. Natomiast różnica ceny surowki na naszą niekorzyść była wprost przyniatająca.

POLSKA WYSTAWA ROLNICZA.

W bieżącym roku równocześnie z Targami Wschodnimi urządzona zostanie we Lwowie w czasie od 5—15 września b. r. I Polska Wystawa Rolnicza.

Wystawa ta obejmować będzie dział nasienny, dział maszyn i narzędzi rolniczych, a nadto połączoną będzie z targiem hodowlanym i targiem surowców.

Zainteresowanie się tą wystawą jest bardzo żywe, szczególnie w dziale maszyn i narzędzi rolniczych. Ekspozycje dostarczone na wystawę rolniczą będą premijowane.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych w Warszawie, zajął już na terenie wystawowym 4 500 m² placu dla członków grupujących się w tym Związku.

RYNEK TOWAROWY NA SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 31/VII 1924 r. w złotych (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi“).

a) za 1 tonę franco wagon stacja załadowania:	
Surówka odlewnicza „Chlewiska“ na węglu	Zł. gr.
drzewnym	165.—
Surówka odlewnicza „Stąporków“ № 1	170.—
Witkowska № 1	178.—
Złom żeliwny (fragment lany)	90.—
Żelazo handlowe krajowe	222.—
Bednarka gorąco walcowana	256.—
Bednarka zimno walcowana	445.—
Walcówka (drut okrągły od 5 1/2 do 13 mm., kwadratowy od 5 1/4 do 8 mm.)	274.—
Błacha (cena zasadnicza)	282.—
Koks karwiński	48,10
górnosłaski twardy	39.—
„ miękki	37,60

Węgiel kowalski myty cieszyński	36,65
dąbrowski gruby	24,50
górnosłaski gruby	29,60
Cegła ogniotrwała normalna (za sztukę gr. 15)	60.—
kopulakowa	65.—
Gлина ogniotrwała mielona	25.—
Zaprawa szamotowa	32,50
Grafit podwójnie szlamowany	132.—
Kamień wapienny	4.—

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej (w złotych po kursie średnim dnia za 1 tonę metr.)

D a t a	23/7	24/7	25/7	28/7	29/7
Średni kurs waluty	22,86 1/4	22,83 1/2	22,85	22,79	22,77 1/2
Aluminiujum	—	—	2811	—	—
Antymon	1001	—	1068	—	—
Cyna standard	5425	5453	—	5481	5435
Cynk hutniczy	727	734	714	739	728
Miedź elektrolityczna	1486	1496	1512	1530	1524
standard	1400	1401	1416	1423	1417
Ołów miękki hutniczy	770	751	747	756	717
Rtęć	8561	—	8863	—	8540
Nikiel	—	—	3056	—	—

Cena blachy ocynkowanej.

Cynkownia warszawska notuje następujące ceny blachy żelaznej ocynkowanej za 100 kg. franco wagon Warszawa:

711×1 422×0,5 mm.	75 zł. — gr.
711×1 422×0,525mm.	74 „ — „
711×1 422×0,55 mm.	73 „ — „
1 000×2 000×0,5 mm.	77 „ — „
1 000×2 000×0,55 mm.	75 „ — „

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Dyrektor Zarządzający inż. S. J. Okolski.
REDAKTOR inż. Maurycy Chorzewski.

Źródła zakupu:

- Armatura na parę i wodę:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Beczki żelazne:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Dźwigniki—łańcuchy:**
Bracia Jenike, inż., Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.
* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Sita“, Chłodna 5, tel. 47-78.
- Garbarskie maszyny:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Gwoździarki i ciągniki:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Imadła ślusarskie kute:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Konstrukcje żelazne:**
Inż. Gniazdowski i Janiszewski Sp. Akc. w Lublinie.
* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Przewody rurowe:**
Spółka Akcyjna Budowy Kotłów Parowych i Maszyn. „W. Fitzner i K. Gamper“ w Sosnowcu.
- Konstrukcje żelazne, schody, cieplarnie:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Kotły parowe:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Kuto lane odlewy:**
Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.
- Kuźnie polowe:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Liny stalowe—Drut stalowy:**
Bracia Jenike, inż., Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.
- Lokomobile przemysłowe:**
Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.
- Łańcuchy**
Warsz. Fabr. Masz. windowych „Sita“, Chłodna 5, tel. 47-78.
- Łańcuchy „Galla“:**
Transmisyjne, ciężarowe i rolkowe wszelkich wymiarów. Bracia Mencil, Fabryka Wyróbów Żelaznych. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.
- Maszyny rolnicze:**
Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.
- Maszyny ceglarskie:**
B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
- Odlewnie żelaza:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Odlewnie żelaza i metali:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
- Okna żelazne:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
- Prasy ekscentryczne, frykcyjne i balansowe:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Prasy, tłoczkarki czarne, mimośrodowe i balansowe:**
B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
- Pędnie:**
Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
* B-cia Steinberg i S-ka, w Warszawie Wronia 80.
* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
- Pompy:**
Brandel, Witoszyński i S-ka, Grochowska 37.
- Sikawki i narzędzia ogniowe:**
Bracia Mencil, Fabryka Wyróbów Żelaznych i Sikawek. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.
- Suwnice (krany) mostowe, przesuwne, dźwigi pionowe-elektryczne, transmisyjne, ręczne:**
Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.
* Bracia Jenike, inż. Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.
- Turbiny wodne syst. Francis'a o wysokim współczynniku pożytecznego działania.**
L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.
- Wagony wąskotorowe osobowe i towarowe:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Walce młyńskie utwardzone:**
St. Weigt i S-ka, Łódź, Senatorska 22, tel. 2-87.
- Wiertarnie kolumnowe szybkie:**
Najnowszego typu. L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.